

Prekentekest: Joh 8,31-36

Jesus sa da til de jødene som var kommet til tro på ham: «Hvis dere blir i mitt ord, er dere virkelig mine disipler. Da skal dere kjenne sannheten, og sannheten skal gjøre dere fri.» De sa til ham: «Vi er Abrahams ætt og har aldri vært slaver for noen. Hvordan kan du da si at vi skal bli fri?» Jesus svarte: «Sannelig, sannelig, jeg sier dere: Den som gjør synd, er slave under synden. En slave blir ikke i huset for alltid, men en sønn blir der for alltid. Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri.»

Slik lyder det hellige evangelium.

Å bli i Jesu ord

I sin roman Brødrene Karamasov, skrev den kjente russiske forfatteren Fjodor Dostojevskij om Storinkvisitoren. Det er en stor og innholdsrik roman som berører store dybder i menneskesinnet i sin tematikk. Men et sted i bokverket presenteres et dikt der handlingen var lagt til middelalderens Spania. I diktet åpenbarte Jesus Kristus seg for menneskene. Handlingen var lagt til den tid da kjetterbålene brant i Europa og folket var undertrykt av kirkemakt og statsmakt. Han ble umiddelbart gjenkjent der han gikk omkring stillferdig i gatene og velsignet mennesker, han la hendene på folk, han helbredet syke. På ny vekke han opp døde, og han ga mennesker frihet.

Men forfatteren lar Jesus møte den aldrende storinkvisitoren, en kirkens og maktapparatets mann med umåtelig stor makt, en mann som satte egne tanker og egen dømmekraft høyere enn Herrens, og som ville forbedre hans gjerning. Denne oldingen av en storinkvisitor førte Jesus like til arrestasjon og dømte ham til kjetterbålet. Jesus utgjorde med sitt budskap om frihet en trussel for de menneskene som fant sin trygghet i undertrykkelsen og ufriheten. De tålte ikke å settes i frihet. Så langt Dostojevskij.

Berører han en kjerne av sannhet? Tåler dagens mennesker å settes i frihet? Et unødvendig og dumt spørsmål vil vel mange si. «Alle mennesker er født frie,» står det i FNs menneskerettighetserklæring, og videre, «alle har rett til ... et liv i frihet og sikkerhet.» Dette er rettigheter som alle ønsker og vel ingen vil være foruten.

Er da de ordene Jesus sa uaktuelle? Hva om Jesus hadde gått synlig rundt på bygdedagene og tilbudt å sette mennesker i frihet. Hvordan ville folk reagere? I hans samtid svarte folket: «Vi er Abrahams ætt, og har aldri vært slaver for noen.» I dag kunne noen si: «Vi bor jo i et kristent land, ja i alle fall multikulturelt. Vi er jo medlemmer av folkekirken, døpt og konfirmert. Vi lever et like så sømmelig liv som de fleste andre. Hva mer kan han forlange?» Mange ville nok bli brydd. «Hør nå her! Du kan da ikke mene at vi ikke er frie?»

Men Jesus mente virkelig at folk flest var ufrie, ja faktisk mer radikalt enn som så; at folk flest er i fangenskap, faktisk alle og enhver som ikke blir værende i de ordene som Jesus har sagt.

Tro og sannhet

La dere merke til at vi leste: «Jesus sa da til de jøder som var kommet til tro på ham.» Det var altså de jødene som var kommet til tro han henvendte seg til. Går det virkelig an på den ene siden å tro på Jesus, og på den andre siden ikke være en troende? Det ser faktisk slik ut at det er snakk om to forskjellige typer tro. I Bibelen sjeldnes det mellom en tro som er død og en tro som er levende.

I Jakobs brev leser vi at en levende tro er en tro som får praktiske konsekvenser. (Jak 2,14-26) Kanskje kan vi forklare dette på denne måten. Inntil for noen ti-år siden, har vi nordmenn del i en felles kristen kulturarv gjennom undervisning i kristendom på skolen, i hjem og i kirke. Troen har et innhold, og mange vil kunne si noe konkret om hva de tror på som en kunnskapsbasert tro for tanken, selv om de ikke har et hjerteforhold til Jesus.

Slik var det nok også for de jødene som var kommet til tro, får vi anta. De hadde en felles religiøs og kulturell bakgrunn som de var stolt av. I deres bevissthet hadde de et fortrinn framfor andre fordi de hadde Moseloven og gjorde så godt de kunne for å etterleve den. Dertil var de nysgjerrig på Jesus og virkelig interessert i å lære mer av ham, men troen stakk ikke dypt. Reaksjonen var derfor sterk da Jesus mer enn antydte at de var slaver under synden. De reagerte med selvforsvar og følte seg dypt krenket.

Jesus kan virke både hensynsløs og provoserende med å sette fingeren på ømme punkter som synd. Men han gjør det fordi det faktisk er slik han kan sette mennesker fri, og da fri fra syndens evige konsekvenser. «Sannheten skal gjøre dere fri,» sa Jesus. Bibelen lærer oss at løgnens far er djevelen, og den som lyver taler faktisk djevelens språk. (Joh 8,34) Derfor er det svært alvorlig å legge seg til den uvanen å være omtrentlig i forhold til sannheten.

Den sanne troen gir alltid Jesus rett. Men menneskene var ikke åpne for de ordene Jesus talte. I fortsettelsen av vår prekentekst sier Jesus: «Jeg vet at dere er Abrahams ætt. Men dere vil drepe meg, for mitt ord får ikke rom hos dere.»

Den som har kunnskap om kristen tro kan være enig i mye og mangt, men den som gir Jesus rom i livet og tar konsekvensene av at hans ord er sannhet, han får også troen som relasjon og kjenner en personlig forpliktelse over for Jesus. Den levende troen gir slipp på noe av kontrollen og våger å ta steg i tro. Man ser at man trenger Jesus fordi man trenger nåden, og dermed også de midlene Gud gir sin nåde gjennom, som er Guds ord og sakrament.

Jesus stiller mennesker på valg. Slippe sannheten til i sitt liv vil si å gi Jesus rett. Gå fra rom til rom i sitt indre som guide for Jesus, sette ord på alt slik som det er.

Eller fortsette som før. Jødene på Jesu tid fortsatte som før. De tålte ikke sannheten. Det gjorde heller ikke de romerske myndighetene. De spikret Sannheten, som menneskeheten ikke tålte å høre, til korset. Jødene på Jesu tid strevde og slet med sin egen moral, slik som mange også i vår tid strever og sliter. Noen tenkte og trodde at de selv kunne bidra med gode gjerninger til å sikre en

plass i Guds rike, at de var bedre enn andre, eller at deres kulturarv ga dem et stort nok fortrinn.

For den kristne er det motsatt. Det er alene av nåde vi kan ha en plass i Guds rike. Det som skulle gjøres for vår frelse er allerede gjort. Da Jesus ble spikret til korset, var også hver og én av oss regnet med. Alt du kanskje i årevis har forsøkt å gjemme og skjule, ble faktisk den gang gjort til ett med Jesus. Han døde som en soning for verdens synd. Ingen synd eller moralsk ufullkommenhet er unntatt fra dette. Vår andel er å gi Jesus rett. Kalle en spade for en spade. Gjøre opp det som har blitt galt, være tro mot sannheten. Det prosjektet varer så lenge vi lever.

Frihet i Kristus

I kirken har vi en ordning som heter skriftemålet. Enhver som har synd å bekjenne bør gå til skrifte. Skriftemålet er en hjelp til først å få snakke om det som plager samvittigheten, eller sette ord på det en vet en har gjorde som var galt. Noen ganger kan det være mer generelt å bekjenne synd uten at det er noen aktuell sak. Den en skrifter for, vil på Jesu ord og befaling tilsi deg alle dine synders nådige forlatelse, i Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Resultatet er forsoning. Hjelp til oppgjør med Gud og mennesker. Hjelp til å tro Guds tilgivelse. Hjelp til å kvitte seg med synd som truer frimodigheten og troen. Vi prester har absolutt taushetsplikt. Den som ønsker å skrifte kan ta kontakt eller ringe for å avtale tid.

Å bli i ordene til Jesus gir frihet og hvile når Herren får lede og styre. Da skapes det en forandring, gjerne som en stille vekst gjennom år, som en frukt av den Guds hellige Ånd du fikk i dåpens gave. Jeg tror han taler også til deg som sliter og har tungt å bære. Jesus innbyr til hvile.

Kanskje har du vært en kristen hele ditt liv, men vet med deg selv du har tatt lett på dette med sannheten, eller det kan være andre ting. Denne dagen kan bli en ny start på livet i frihet.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.